



РАДА ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 14-нзп-23

05 грудня 2023 року

місто Київ

Про розгляд повідомлення прокурора другого відділу процесуального керівництва управління процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про злочини у сфері оборонно-промислового комплексу Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора Кондрашова Геннадія Геннадійовича про загрозу незалежності прокурора

До Ради прокурорів України звернувся прокурор другого відділу процесуального керівництва управління процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про злочини у сфері оборонно-промислового комплексу Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора Кондрашова Г.Г. (на час розгляду повідомлення: прокурор першого відділу управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Спеціалізованої прокуратури у сфері оборони Офісу Генерального прокурора) з повідомленням про загрозу незалежності прокурора у зв'язку із втручанням з боку керівника Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора Візнюка П.М. у здійсненні повноважень під час підтримання публічного обвинувачення у кримінальному провадженні.

Інформація про зміст повідомлення

Відповідно до повідомлення, прокурор Кондрашов Г.Г. постановою заступника Генерального прокурора від 25.05.2022 включений до групи прокурорів у кримінальному провадженні № 42016000000002037 за обвинуваченням Шепелева О.О. у вчиненні злочинів, передбачених частиною третьою статті 27, пунктами 6, 11, 12 частини другої статті 115 КК України, судовий розгляд якого здійснювався Оболонським районним судом м. Києва. Старшим групи прокурорів визначено Кондрашова Г.Г.

До Офісу Генерального прокурора 27.05.2022 надійшло повідомлення Оболонського районного суду м. Києва про узгоджені зі сторонами кримінального провадження дати засідань у вказаному провадженні.

Керівником Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора Візнюком П.М. 30.05.2022 через ланку

керівників нижчого рівня, зокрема начальника управління процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про злочини у сфері оборонно-промислового комплексу Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Медведєва А.Г. старшому групи прокурорів у кримінальному провадженні Кондрашову Г.Г. була надана усна вказівка ігнорувати зазначені судові засідання, на що останній не погодився.

Будучи невдоволеним відповіддю прокурора керівник Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній, не маючи жодного відношення до указанного кримінального провадження, скерував до суду лист про перенесення призначених судових засідань. В якості причини відкладення судових засідань вказано необхідність ознайомлення прокурорів із матеріалами кримінального судового провадження.

На думку Кондрашова Г.Г. такі дії Візнюка П.М. є незаконним впливом на нього з метою перешкоджання виконанню службових обов'язків із кінцевою метою – звільнення обвинуваченого з під варті, шляхом створення неможливості ініціювання прокурором відповідного клопотання.

Обставини, встановлені за результатами розгляду повідомлення прокурора та вивчення отриманих матеріалів щодо дій і рішень службових осіб

Судом присяжних Оболонського районного суду м. Києва здійснювався судовий розгляд у судовій справі № 756/847/17 кримінального провадження № 42016000000002037 за обвинуваченням Шепелева О.О. у вчиненні злочинів, передбачених ч. 3 ст. 27, п. п. 6, 11, 12 ч. 2 ст. 115 КК України.

Постановою заступника Генерального прокурора Якубовського М.В. від 25.05.2022 змінено групу прокурорів у кримінальному провадженні № 42016000000002037, визначено групу прокурорів у складі: прокурора відділу Кондрашова Г.Г. (старшого групи прокурорів), а також прокурорів Колмикова С.В. та Ковальова Д.С.

27.05.2022 прокурор Кондрашов Г.Г. звернувся письмово до виконувача обов'язків Генерального прокурора Говди Р.М. та повідомив, що подальша його участь у іншому кримінальному провадженні № 12013000000000507, також за обвинуваченням Шепелева О.О., порушуватиме вимоги п. 3 ч. 1 ст. 77 КПК України, відповідно до яких прокурор не має права брати участь у кримінальному провадженні, якщо він особисто, його близькі родичі чи члени його сім'ї заінтересовані в результатах кримінального провадження або існують інші обставини, які викликають обґрунтовані сумніви в його неупередженості.

Також, 27.05.2022 до Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора надійшов лист судді Оболонського районного суду м. Києва з проханням забезпечити участь представників державного обвинувачення в судових засіданнях призначених на раніше узгоджені дати.

Керівником Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері 30.05.2022 до Оболонського районного суду м. Києва направлено лист з

проханням перенести судові засідання у зв'язку зі зміною групи прокурорів та необхідністю прокурорів ознайомлення з матеріалами кримінального провадження для належного підтримання публічного обвинувачення,

Заступник Генерального прокурора Симоненко О.Ю. 01.06.2022, враховуючи вищезазначене повідомлення Кондрашова Г.Г., відповідно до вимог КПК України, виніс постанову про зміну групи прокурорів у кримінальному провадженні № 4201600000002037, з якої виключив останнього.

Підставою для такого рішення було повідомлення Кондрашова Г.Г. про існування обставин, які виключають його участь як прокурора у кримінальному провадженні № 12013000000000507.

У подальшому, вироком Оболонського районного суду м. Києва від 03.08.2022 Шепелева О.О. визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 27, п. 6, 11, 12 ч. 2 ст. 115 КК України та призначено покарання у виді позбавлення волі строком на п'ятнадцять років з конфіскацією майна, окрім житла. Запобіжний захід, до набрання вироком законної сили, залишити без змін – у виді тримання під вартою.

Відповідно до висновку службового розслідування від 21.10.2022 відомості про втручання керівництва Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері у діяльність прокурора Кондрашова Г.Г. об'єктивного підтвердження не знайшли.

Пояснення прокурора та інших осіб

Під час розгляду прокурор Кондрашов Г.Г. підтримав викладені у повідомленні відомості та доводи. Одночасно Раді прокурорів пояснив, що безпосередньо з керівником Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора Візнюком П.М. з приводу кримінального провадження № 4201600000002037, що розглядалось Оболонським районним суду м. Києва він не спілкувався, вказівок від останнього не отримував.

Колишній керівник Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора Візнюк П.М. повідомив, що 27.05.2022 до Офісу Генерального прокурора надійшов лист судді Оболонського районного суду м. Києва про неявку 26.05.2022 у судові засідання прокурорів з проханням вжити заходів щодо забезпечення їх участі у наступних судових засіданнях. Розгляд та підготовку відповіді на лист доручено підлеглим працівникам. У подальшому, 30.05.2022 до Оболонського районного суду м. Києва було підготовлено відповідь за його підписом де зазначено, що 25.05.2022 керівництвом Офісу Генерального прокурора прийнято рішення про заміну групи прокурорів у кримінальному провадженні № 4201600000002037, у зв'язку з чим прокурорам необхідно ознайомитися з матеріалами кримінального провадження. Також зазначив, що вказівок не брати участі у судових засіданнях чи будь-яких інших вказівок у даному кримінальному провадженні не давав.

Колишній заступник керівника Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Личик С.Я. пояснив, що твердження прокурора

Кондрашова Г.Г. позбавлені будь-якої логіки, оскільки термін запобіжного заходу обвинуваченого у даному кримінальному провадженні був продовжений судом до 26.06.2022, тобто жодної загрози його спливу не існувало. Також, і у інших кримінальних провадженнях за обвинуваченням Шепелева О.О. строки тримання під вартою останнього не спливали.

Крім того Личик С.Я. зазначив, що враховуючи повідомлення Кондрашова Г.Г. про наявність обставини, які викликають сумнів його участі у кримінальному провадженні, зважаючи на необхідність ознайомлення з матеріалами справи у суді та підготовки до участі у засіданні іншого прокурора, 30.05.2022 за підписом керівника Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері судді Оболонського районного суду м. Києва було направлено лист з проханням перенести наступні судові засідання.

Міжнародна практика з питань незалежності прокурорів

Відповідно до висновків Консультативної ради європейських прокурорів (далі - КРЕП), поняття «незалежність» означає, що прокурори вільні від незаконного втручання у виконання своїх обов'язків з метою забезпечення повного дотримання та застосування закону і принципу верховенства права, і що вони не піддаються жодному політичному тиску або будь-якому незаконному впливу. Незалежність охоплює не лише прокуратуру в цілому, а і її конкретні органи та окремих прокурорів¹.

З практичної точки зору вищенаведене зводиться до кількох важливих принципів для реалізації такої незалежності²:

- заходи для забезпечення такої незалежності повинні встановлюватися через відповідне національне законодавство подібно до того, що стосується незалежності суддів³;
- тому статус, незалежність, порядок зайняття посад і кар'єра прокурорів, подібно до суддів, повинні чітко встановлюватися законом і ґрунтуватися на прозорих та об'єктивних критеріях⁴;
- статус прокурорів повинен забезпечувати їхню зовнішню та внутрішню незалежність, бажано із закріпленням у положеннях на найвищому юридичному рівні та із гарантуванням їхнього застосування таким органом як Рада прокурорів, зокрема у питаннях призначення, кар'єри та дисципліни⁵. Особливо важливо забезпечити належне перебування на посаді та відповідні заходи щодо просування по службі, дисципліни та звільнення прокурорів⁶;
- протягом кар'єри прокурорів, в тому числі при їх підборі та підвищенні, прокурорів потрібно обирати на підставі їхніх умінь, знань та етичних цінностей, вони повинні проходити належну підготовку для незалежного

¹ Див. Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів, п. 15-16.

² Див. також Справа ЄСПЛ «Ковеші проти Румунії» (*Kovesi v. Romania*), № 3594/19, п.п.91-93.

³ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів. Рекомендації, розділ і.

⁴ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів. Рекомендації, розділ ііі.

⁵ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів. Рекомендації, розділ ііі.

⁶ Див. Звіт про європейські стандарти щодо незалежності судової системи: Частина II — Прокуратура, ухвалений Венеціанською комісією на 85-й Пленарній сесії (Венеція, 17-18 грудня 2010 року), п. 18; див. також Висновок 9 (2014) КРЕП про європейські норми та принципи стосовно прокурорів, п. 53.

й неупередженого виконання ними своїх функцій з повним дотриманням етичних стандартів⁷;

- вказівки від органів виконавчої влади щодо конкретних справ взагалі небажані. У цьому контексті потрібно заборонити вказівки про нездійснення кримінального переслідування, а вказівки про здійснення кримінального переслідування повинні суворо регулюватися відповідно до Рекомендації Rec(2000)19⁸;
- загальні вказівки щодо пріоритетності прокурорської діяльності, оскільки вони впливають із закону, розвитку міжнародного співробітництва або вимог щодо організації служби повинні надаватися відповідно до закону письмово та у цілком прозорий спосіб⁹. Якщо вказівки прокурорам надають їхні керівники в органі прокуратури, то вони повинні бути надані у письмовому вигляді, прозоро та завжди з метою застосування закону, пошуку правди та забезпечення належного відправлення правосуддя, а також з дотриманням прав людини та основоположних свобод¹⁰;
- статус, винагорода та ставлення до прокурорів, а також надання виділених для органів прокуратури фінансових, людських та інших ресурсів повинні відповідати, як і з ресурсами для суддів, винятковому характеру місії та конкретним обов'язкам прокурорів¹¹;
- держави-члени повинні захищати прокурорів при виконанні ними своїх функцій і, за потреби, членів їхніх сімей та засоби до існування¹²;
- якщо держави-члени хочуть закріпити або зберегти статус судового органу за прокурорами у розумінні Європейської конвенції з прав людини, у своїх системах адміністративної та ієрархічної організації вони повинні забезпечити, аби такий статус надавав їм усі гарантії, зокрема ті, що потрібні для незалежності¹³;
- широка громадськість і зацікавлені особи повинні на вимогу отримувати відповідну інформацію про прокуратуру та її діяльність. Одночасно прокурори повинні відігравати ключову роль у розповсюдженні такої інформації через відповідні канали та згідно із законом, забезпечуючи при цьому дотримання незалежності прокуратури, презумпції невинуватості, потреб розслідування, захисту персональних даних та інших відповідних аспектів¹⁴.
- при виконанні прокурорами власних функцій вони і, за потреби, члени їхніх сімей та засоби існування повинні бути захищені.

Правові джерела, що підлягають застосуванню, та оцінка встановлених обставин

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про прокуратуру», незалежність прокурора забезпечується, зокрема, порядком здійснення повноважень,

⁷ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів, Рекомендації, розділ ii.

⁸ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів, Рекомендації, розділ iv.

⁹ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів, п. 34-35.

¹⁰ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів, п. 40. Рекомендації, розділ vi.

¹¹ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів. Рекомендації, розділ xi.

¹² Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів. Рекомендації, розділ ix.

¹³ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів, Рекомендації, розділ xii.

¹⁴ Висновок 13 (2018) КРЕП про незалежність, підзвітність та етику прокурорів. Рекомендації, розділ vii.

визначеним процесуальним та іншими законами, заборонаю незаконного впливу, тиску чи втручання у здійснення повноважень прокурора. Здійснюючи функції прокуратури, прокурор є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску, втручання і керується у своїй діяльності лише Конституцією та законами України. Прокурор має право звернутися з повідомленням про загрозу його незалежності до Ради прокурорів України, яка зобов'язана невідкладно перевірити і розглянути таке звернення за його участю та вжити в межах своїх повноважень, передбачених цим Законом, необхідних заходів для усунення загрози.

Відповідно до ч. 1 ст. 37 КПК України прокурор, який здійснюватиме повноваження прокурора у конкретному кримінальному провадженні, визначається керівником відповідного органу прокуратури після початку досудового розслідування. У разі необхідності керівник органу прокуратури може визначити групу прокурорів, які здійснюватимуть повноваження прокурорів у конкретному кримінальному провадженні, а також старшого прокурора такої групи, який керуватиме діями інших прокурорів.

Згідно із ч. 1 ст. 36 КПК України прокурор, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог цього Кодексу, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється.

Частиною 3 ст. 36 КПК України визначено, що участь прокурора в суді є обов'язковою, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

Відповідно до ч. 2 ст. 134 КПК України, суд здійснює судовий виклик учасників кримінального провадження, участь яких у судовому провадженні є обов'язковою.

Наказом Генерального прокурора від 30.09.2021 № 309 «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» визначено, що керівники самостійних структурних підрозділів Офісу Генерального прокурора зобов'язані забезпечувати, у тому числі, обов'язкову участь прокурора у суді, крім випадків, передбачених законом.

Відповідно до п. 5.1 Положення про Спеціалізовану прокуратуру у військовій та оборонній сфері (на правах Департаменту) Офісу Генерального прокурора та п. 1.14 Розподілу обов'язків між керівництвом Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері (на правах Департаменту) Офісу Генерального прокурора, керівник Спеціалізованої прокуратури розглядає документи, які надійшли до Спеціалізованої прокуратури, у межах компетенції підписує, погоджує чи візує службові документи.

Згідно з положенням ст. 4, 7 Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів професійна діяльність прокурорів ґрунтується на принципах незалежності та самостійності.

При виконанні службових обов'язків прокурор має бути незалежним від будь-якого впливу, тиску чи втручання в його професійну діяльність, у тому числі органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх

посадових та службових осіб, зобов'язаний активно, у визначений законодавством спосіб протистояти спробам посягання на його незалежність.

У прийнятті конкретних рішень він повинен бути самостійним, керуватися вимогами закону, морально-етичними принципами професії, відмежовуватися від будь-яких корисливих та приватних інтересів, політичного впливу, тиску з боку громадськості та засобів масової інформації.

Також відповідно до ст. 13 Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, прокурор не зобов'язаний виконувати накази та вказівки прокурора вищого рівня, що викликають у нього сумнів у законності, якщо вони не надані у письмовій формі, а також явно злочинні накази або вказівки.

Згідно з юридичною позицією Конституційного Суду України, сформульованою у Рішенні від 26 березня 2020 року № 6-р/2020, незалежність прокурорів не є прерогативою або наданим привілеєм, а є гарантією справедливого, неупередженого та ефективного здійснення ними своїх повноважень (своєї діяльності).

Радою прокурорів враховано, що у названому кримінальному провадженні старшим групи прокурорів Кондрашова Г.Г. визначений 25.05.2022, а 01.06.2022 його виключено з групи прокурорів.

Раніше, а також у подальшому Кондрашов Г.Г. у вказаному провадженні повноваження процесуального керівника не здійснював та участі у судових засіданнях не приймав.

Будь-які негативні наслідки щодо захисту суспільства та держави від кримінального правопорушення, у зв'язку із здійсненням своїх повноважень керівництвом Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері, під час судового розгляду кримінального провадження № 4201600000002037, відсутні.

Лист керівника Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері до суду щодо узгодження дат судових засідань не має процесуального характеру та не має ознак перешкоджання виконанню прокурором своїх посадових обов'язків.

Зібрані матеріали за повідомленням про загрозу незалежності прокурора не містять відомостей, які б підтверджували перешкоджання прокурору Кондрашову Г.Г. брати участі у судових засіданнях та здійснювати підтримання публічного обвинувачення в суді.

Мотиви прийнятого Радою прокурорів України рішення:

Вивчивши матеріали та документи, надані сторонами, а також заслухавши пояснення учасників, Рада прокурорів вважає, що керівником Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора Візнюком П.М. не порушений порядок здійснення повноважень прокурором Кондрашовим Г.Г., визначений процесуальним законодавством та галузевими нормативними актами. Незаконного впливу, тиску чи втручання у здійснення повноважень прокурора не встановлено.

Шляхом відкритого голосування, на підставі ст. 65, п. 4 ч. 9 ст. 71 Закону України «Про прокуратуру», п.п. 8 п. 4.1 Положення про Раду прокурорів України, затвердженого всеукраїнською конференцією прокурорів 27 квітня 2017 року (у редакції від 28.02.2023), Рада прокурорів України

ВИРІШИЛА:

Встановити відсутність факту загрози незалежності прокурора Кондрашова Геннадія Геннадійовича внаслідок викладених ним у повідомленні від 01.06.2022 дій керівника Спеціалізованої прокуратури у військовій та оборонній сфері Офісу Генерального прокурора Візнюка П.М.

**Заступник голови
Ради прокурорів України**



Руслан РОМАНОВ